

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

Az EUTR hazai végrehajtása

NÉBIH Erdészeti Igazgatóság

A szabályozás háttere

Az Európai Unió az erdészeti irányításra és az erdészeti termékek kereskedelmére vonatkozó, 2003. évi uniós cselekvési terv (FLEGT cselekvési terv) számos intézkedésének egyikeként hozott létre a fára és a fatermékekre vonatkozóan jogszabályokat, az illegálisan kitermelt fával folytatott kereskedelem visszaszorítása érdekében.

- Ezzel - többek között - azt kívánják segíteni, hogy a világ fával még jól ellátott, de szegény térségeiben csökkenjen az emberek kizsákmányolása, tisztuljon a kereskedelem és a gazdaság.
- Az illegális fakitermelés az egyik legfontosabb éghajlatváltozást okozó tényező.
- Ezt követték a FLEGT Önkéntes Partnerségi Megállapodások szerte a világban. Egyes országok önként csatlakoznak a rendszerhez, hogy később megbízható faexportőrként léphessenek fel az EU felé.

Hazánkban az illegális fakitermelés mértéke egyes becslések szerint elérheti az évi 500 000 m³-t is.

Alapvető kötelezettségek

A fát és fatermékeket piaci forgalomba bocsátó piaci szereplők kötelezettségeinek meghatározásáról szóló, 2010. október 20-i 995/2010/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (European Timber Regulation, röviden: EUTR rendelet) szerint:

- Tilos az illegális kitermelésből származó fának és a belőle készült termékeknek az uniós piacon való forgalomba hozatala
- A piaci szereplőnek „kellő gondossággal” kell eljárniuk, és ezt megfelelő dokumentációs rendszerrel kell bizonyítaniuk. Ez tehát hatályos, uniós kötelezettség, nem hazai jogszabályi előírás.
- Az EU-ban, így a Magyarországon már forgalomba hozott fát vagy faterméket vásárolónak és eladónak (kereskedőnek) nyilvántartást kell vezetniük a beszállítóikról és vevőikről, a faanyag eredetének nyomonkövethetősége érdekében.
- 5 éven át tartó iratmegőrzési kötelezettség.

A faanyag kereskedelmi lánc szereplői

A **piaci szereplők (operator)** – a fát vagy fatermékeket az uniós piacon elsőként forgalomba hozó természetes vagy jogi személyek – kötelesek „kellő gondossággal” (due diligence) eljárni a faanyag uniós piacon való kereskedelmi forgalmazása során.

Forgalomba hozatal: fa és fatermék bármilyen módon első alkalommal történő forgalmazása a belső piacon, az alkalmazott értékesítési technikától függetlenül.

A **kereskedők (trader)** – a belső piacon már forgalomba hozott fát vagy fatermékeket vásárló és eladó szereplők – kötelezettsége olyan nyilvántartás vezetése a beszállítóikról és vevőikről, hogy az általuk forgalmazott fa a lehető legegyszerűbben nyomon követhető legyen.

Az Evt. szerint a piaci szereplők és a kereskedők egyaránt a **faanyag kereskedelmi lánc szereplőinek** minősülnek, amelyekre kiterjed a törvény hatálya. A kétféle szereplőre részben eltérő jogszabályi rendelkezések vonatkoznak az uniós szabályozási logikát követve.

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

A „kellő gondosság elvén alapuló” kockázatkezelési rendszer

- A kellő gondosság elve a piaci szereplőket arra kötelezi, hogy kockázatelemzési módszerekkel kizárják az illegálisan kitermelt faanyag, vagy illegális fakitermelésből származó faanyagból készült termékek EU piacra kerülését.
- A piaci szereplők kialakíthatják a saját kellő gondosság elvén alapuló rendszerüket, vagy alkalmazhatják az Európai Bizottság által elismert ellenőrző szervezetek által kidolgozott kellő gondosság elvén alapuló rendszereket.
- A FLEGT és CITES tanúsítvánnyal rendelkező fát külön vizsgálat nélkül EUTR konformnak kell tekinteni.

Elemei:

- 1. Adatgyűjtés**
- 2. Kockázatértékelés**
- 3. Kockázatcsökkentés**

Adatgyűjtés

A piaci szereplőnek információval kell rendelkeznie a fa, illetve a fatermék jellemzőiről, a kitermelési országról, adott esetben a kitermelés országon belüli régiójáról és a kitermelési koncesszióról, a fafajról, a mennyiségéről, a beszállító adatairól és arról, hogy a vonatkozó nemzeti szabályozást betartották-e.

Kötelező adatkör:

- termékleírás (kereskedelmi név, típus, fafajok közönséges neve, tudományos neve)
- kitermelés szerinti ország, régió, térség; kitermelési jog, koncesszió, engedély
- mennyiség térfogat / tömeg / darabszám
- beszállító neve, címe
- vevő - kereskedő neve, címe
- okmányok, igazolások a fáról, fatermékről

Kockázatértékelés

A piaci szereplőknek a meglévő információk alapján és a rendeletben szereplő kockázati kritériumok figyelembevételével értékelniük kell, hogy a kereskedelmi tevékenységük során milyen eséllyel kerülhet birtokukba illegálisan kitermelt fa.

- Alkalmazandó jogszabályoknak való megfelelés igazolása (pl. minősítés vagy harmadik fél által ellenőrzött rendszer is)
- Korrupciós (CPI) index figyelembevétele
- Meghatározott fafajták illegális kitermelésének elterjedtsége
- Illegális fakitermelés gyakorlatának elterjedtsége
- Fa behozatalára vagy kivitelére kiszabott szankciók
- Forgalmazási lánc összetettsége

Kockázatcsökkentés

- Ha az értékelés illegálisan kitermelt fa jelenlétének nem elhanyagolható kockázatát mutatja ki az ellátási láncban, a piaci szereplők további intézkedésekkel csökkenthetik a kockázatot, például azzal, hogy beszállítóikat további adatszolgáltatásra és ellenőrzésekre szólítják fel, esetleg egyes partnereikkel megszakítják az üzleti kapcsolatot.
- Harmadik fél általi ellenőrzés igénylésének lehetősége.
- A fenti elemekből álló ún. erdő-, vagy faanyag lánc tanúsító rendszerek is alkalmazhatóak kellő tartalmi megfelelés esetén. **Azonban a PEFC, vagy az FSC tanúsítványok nem tekinthetőek automatikusan megfelelőnek!**

Evt.: 90/A. §(7) A faanyag kereskedelmi lánc szereplője köteles

- b) igazolni, hogy az ismeretlen eredetű vagy illegális kitermelésből származó fatermék forgalomba hozatalának elkerülése érdekében, a kockázatcsökkentésről szóló döntéseit, illetve a kockázat mértékét az Európai Unió közvetlenül alkalmazandó jogi aktaiban meghatározottak alapján hozta meg, illetve csökkentette,
- e) az e törvény hatálya alá tartozó fatermék származási helyének megállapításához és forgalmazásának a nyomon követéséhez a szükséges dokumentációkat, információkat megőrizni, ezeket a faanyag kereskedelmi láncban érintett szereplőnek rendelkezésére bocsátani, vagy ezek beszerzését elősegíteni,

Jogszabályalkotás

- Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény 2015. május 5-én hatályba lépett módosítása megteremtette a szükséges hatásköröket az erdészeti hatóság számára a faanyag kereskedelmi lánc hatósági felügyeletére és meghatározta a faanyag kereskedelmi lánc felügyeletével kapcsolatos kötelezettségeket.
- 2015. november 27-én lépett hatályba a 342/2015. (XI. 11.) Korm. Rendelet, mely tételesen megállapította az EUTR rendelet megsértése esetén alkalmazandó bírságokat. **Az egyes bírságtételek szükséges-elégséges szintjének elfogadásáról az EU Bizottság fog dönteni.**
- Az EUTR rendelet végrehajtása a faanyag kereskedelmi lánc felügyeletével kapcsolatos bejelentés, nyilvántartás és ellenőrzés részletes szabályairól szóló 26/2016. (IV. 11.) FM rendelet kihirdetésével, valamint a NÉBIH elnöke által 2016. június 27-én elfogadott 2016. évi ellenőrzési tervvel vált teljessé. <http://portal.nebih.gov.hu/-/faanyag-kereskedelmi-lanc-ellenorzes>

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

Nyilvántartásba vétel

- Az EUTR szerinti faanyag kereskedelmi lánc szereplők elektronikus nyilvántartásba vétele a hatékony felügyelet kialakítása céljából szükséges.
- Az elektronikus bejelentkezési lehetőség megnyílásáról a NÉBIH széles körben tájékoztatást ad közre, és az elektronikus felület megnyitását követően megfelelő hosszúságú türelmi időt biztosít a bejelentkezésre.
- A bejelentkezési lehetőség megnyílásáig a szállítójegyeken nem kell az EUTR technikai azonosító számot használni.
- Az erdőgazdálkodók számára újabb bejelentkezés nem szükséges, csak ha az általuk kitermelt erdei faválasztékon kívül más EUTR hatálya alá tartozó terméket is forgalomba akarnak helyezni.

Termékpálya, terméklánc elemzés

Az EUTR-hez kapcsolódó termékpályák elemzését megkezdtuk.

Elsősorban a kapcsolódó ágazatok (erdőgazdálkodás, fűrész- és faipar) aktuális

- nemzetgazdasági teljesítményét,
- a bel- és külkereskedelmi kapcsolatait vizsgáljuk.

Ezek az adatok helyet kapnak majd az ellenőrzések kockázatalapú tervezésében.

Az NYME Simonyi Károly Műszaki, Faanyagtudományi és Művészeti Kar (SKK) a faipari ágazat érdekképviselői szerveivel együttműködve egy faipari ágazati stratégiát készít elő. Ebbe bekapcsolódva szeretnénk elérni, hogy az EUTR szerinti kötelező gondosság elvének megfelelő követelmények részét képezzék az ágazati stratégiának.

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

Ellenőrzések előkészítése

Az ellenőrzési kézikönyv és ellenőrzési terv kidolgozása és elfogadása megtörtént.

A kézikönyv tartalmazza:

- az ellenőrzések célját, módszereit,
- az alkalmazott közigazgatási iratmintákat,
- a lehetséges eljárási cselekményeket,
- hatósági joggyakorlat egységesítését,
- a dokumentált eljárásrendet
- ütemezett éves ellenőrzési tervet.

A kockázatalapú megközelítés szempontjainak, valamint az ellenőrzési módszerek egyeztetése és közös ellenőrzése végrehajtása érdekében a NÉBIH együttműködik a Nemzeti Adó- és Vámhivatallal, valamint a közlekedési hatósággal és a rendőrséggel.

A NÉBIH EI levélben kereste meg a Magyarország területén illetékes ellenőrző szervezeteket, de a 8-ból mindössze 4 válaszolt, egyelőre nemlegesen.

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

Ellenőrzési terv

A NÉBIH a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 91. § (3) bekezdés szerinti követelményeknek megfelelően a faanyag kereskedelmi lánc szereplők piaci magatartásának ellenőrzésére vonatkozó 2016. évi ellenőrzési tervét elkészítette és honlapján közzétette.

Amennyiben az ellenőrzések során mulasztást vagy jogszabálysértést állapít meg, a NÉBIH a faanyag kereskedelmi lánc felügyeletével kapcsolatos jogkövetkezményeket megállapító jogerős vagy fellebbezésre tekintet nélkül végrehajtható határozatának vagy végzésének kivonatát a honlapján köteles közzétenni.

Ellenőrzési terv

Kiemelt kockázati tényezők:

A tűzifa értékesítés területén rendkívül nagymértékben elterjedt illegális kereskedelem

Az idei évben a NAV is a tűzifa kereskedelemmel kapcsolatos adójogi visszaélések felderítését tekinti az egyik kiemelt céljának.

A nem EKÁER köteles szállítmányok (egyeztetések a NAV-val)

Az import faanyagok tekintetében az Ukrajna és Oroszország felől érkező szállítmányok

Olyan faanyag kereskedelmi lánc szereplők, akik nem felelnek meg a bejelentési és adatszolgáltatási kötelezettségnek

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

Egységes ellenőrzési gyakorlat

Az Európai Unió Bizottsága Környezetvédelmi Főigazgatóság, F.3 – Többoldalú Környezetvédelmi Együttműködés Osztálya mellett szakértői csoport működik a tagállami szakértők közreműködésével.

Az EUTR rendelet kötelezővé teszi a hatáskörrel rendelkező hatóságok számára az ellenőrzések során feltárt súlyos hiányosságok és az alkalmazott szankció típusok tekintetében a rendszeres egyeztetéseket és információcserét.

Az EU Bizottság egy közleményt adott ki 2016. február 12-én „Útmutató az uniós fa- és fatermékpiaci rendeletehez címmel, amely megfelelően részletes értelmezéseket tartalmaz példákkal alátámasztva a rendeleti szabályozás lényegi elemeinek egységes értelmezése és alkalmazása érdekében.

Összefoglalás I.

- A „kellő gondosság elvén” alapuló nyilvántartási rendszert a faanyag kereskedelmi lánc szereplőinek kell kialakítaniuk és működtetniük (nincs kötelezően alkalmazandó nyomtatvány rendszer!).
- A nyilvántartási rendszer működtetésének kötelezettsége jelenleg is fennáll, és nem függ az EUTR technikai azonosító szám igénylés alapjául szolgáló bejelentkezéstől.
- A bejelentkezéshez az elektronikus rendszer várhatóan 2016 augusztusában áll majd rendelkezésre, és ezt követően megfelelően hosszú időszakot biztosít a NÉBIH a bejelentkezésekre.
- A szakmai érdekképviseltek közreműködhetnek az érintett faanyag kereskedelmi lánc szereplők kötelezettségeinek teljesítésében, így tanácsadással, konzultációk szervezésével, szakmai elemzésekkel segíthetik őket.

Összefoglalás II.

- A kérdőíves felmérések, valamint az eddig nyert szakmai tapasztalatok alapján folyamatos tájékoztatás, információ megosztás, együttműködés szükséges (<http://portal.nebih.gov.hu/eutr>).
- A 2016. évi EUTR ellenőrzési terv elfogadásra került és a NÉBIH honlapján megtalálható (<http://portal.nebih.gov.hu/-/faanyag-kereskedelmi-lanc-ellenorzes>).
- A tűzifa kereskedelem ellenőrzése 2016. évben a NAV mellett a NÉBIH esetében is kiemelt ellenőrzési feladat lesz.

